

Kirjanduse ainekava III kooliaste

KIRJANDUS klass 7

Teema Lugemine	Õpe ja koostöö
<p>Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine.</p> <p>Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine.</p> <p>Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.</p> <p>Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<p>Lõiming:</p> <p>Eesti keel. Korrektnete keelekasutus, tegelaste keelekasutuse analüüs, teose stiil</p> <p>Võõrkeeled. Eri maade tõlgitud kirjandusteostega tutvumine, emakeele kõrval huvi äratamine teiste keelte vastu.</p> <p>Loodusained. Teose tegevuspaigad, looduse, inimese ja looduse suhete kujutamine teoses, arutlemine keskkonnaga seotud teemadel.</p> <p>Sotsiaalsed. Teose olustik, tegelastevahelised suhted, teoses kujutatud ajastu ja selle seotus tänapäevaga. Teose tegevusaeg, sündmused, ajalooline taust. Tegelastevahelised suhted, probleemide kujutamine ja nende lahendamine teoses, klassikaaslastega rühmas suhtlemine.</p> <p>Kunstiained. Raamatuillustratsioonide vaatlus,</p> <p>Digipädevus: info otsimine internetist, Klassiruumiväline õpe: raamatukogutund ettevõtluspädevus: Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii kirjandustekstidest kui ka igapäeva elust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega</p>
<p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1. on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);2. loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladesalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;3. tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit;	
Teema: Jutustamine	Õpe ja koostöö

<p>Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel.</p> <p>Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi.</p> <p>Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.</p>	<p>Lõiming</p> <p>Eesti keel. Korrektnee keelekasutus, tegelaste keelekasutuse analüüs,</p> <p>Loodusained. arutlemine keskkonnaga seotud teemadel.</p> <p>Sotsiaalsed. Tegelas vahelised suhted, probleemide kujutamine ja nende lahendamine teoses, klassikaaslastega rühmas suhtlemine.</p> <p>Digipädevus: Info otsimine internetist, tekstitöötlus,</p> <p>Ettevõtluspädevus: Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.</p>
<p>Õpitulemused:</p> <p>1. jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni;</p>	
<p>Teema</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p>	<p>Õpe ja koostöö</p>
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad</p> <p><i>Teose mõistmist toetavad tegevused</i></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja fantaasiaküsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine tsitaadiga või teksti toel oma sõnadega.</p> <p>Teksti kavastamine: kavapunktid väitlauset ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine. Loetu põhjal järelduste tegemine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p><i>Teose/loo kui terviku mõistmine</i></p>	<p>Lõiming</p> <p>Eesti keel. Teose keele vaatlus, kujundianalüüs. Sotsiaalsed. Arutlemine, oma ja teiste arvamusega arvestamine, töö rühmas. Ajastu ja selle probleemide ning kirjandusteose tegelaste vaheliste suhete kujutamine teoses.</p> <p>Kunstiained. Etenduse ja filmi arvustus, dramatiseering.</p> <p>Digipädevus: teabe hankimine internetist, veebipõhiste (ühis)töökeskkondade kasutamine.</p> <p>Ettevõtluspädevus: paaris- ja rühmatööd</p>

Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelasvahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine. Tegelasrühmade konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ja naljandite tüüptegelasi. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöo kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine
Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise ja korduse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria mõistmine. Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine
Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid. Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Usundilise muistendi tunnused. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Puändi olemus. Kõnekäänu ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus. Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika tunnused. Eepose ja jutustuse

<p>tunnused. Seiklusromaani tunnused. Robinsonaadi ja utoopia tunnused. Luule vorm: värss, stroof. Piltluule. Valmi ja ballaadi tunnused. Motiivi olemus. Komöödia tunnused. Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, remark, repliik.</p>	
<p>Õpitulemused: <u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ol style="list-style-type: none"> vastab teksti põhjal fakti- ja järeldamis- ja analüüsiküsimustele; kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused; kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb tegelasi; arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide üle; leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; <p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <ol style="list-style-type: none"> tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, ja võrdlusi; selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ja tähendust; mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; <p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u></p> <ol style="list-style-type: none"> eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutt, muistend) liike, nimetab nende tunnuseid; seletab oma sõnadega eepose ja jutustuse, valmi ja ballaadi ning komöödia olemust; 	
<p>Teema Esitamine</p>	<p>Õpe ja koostöö</p>
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon.</p> <p>Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid.</p>	<p>Lõiming:</p> <p>Eesti keel. Korrektse keele kasutamine suulises eneseväljenduses. Dramatiseering, tegelaskõne sõnastamine. Õigehääldus.</p> <p>Loodusained. Looduse kujutamine kirjandusteoses. Keskkonnaprobleemide üle arutlemine.</p> <p>Sotsiaalained. Arutlemine, oma ja teiste arvamusega arvestamine, töö rühmas. Tegelase olemuse ja tegelastevaheliste suhete kujutamine. Ajastutruu tausta loomine.</p>

<p>Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina)</p>	<p>Kunstiained. Rollimängudeks vajaliku ruumi (lava, stuudio jt) kujundamine, kostüümide kavandamine. Muusikalise tausta kujundamine. Teater, film.</p> <p>Matemaatika. Arvutusoskuse kasutamine dramatiseeringu, telemängu jm ettevalmistamisel.</p> <p>Digipädevus: Teabe hankimine internetist, veebipõhiste (ühis)töökeskkondade kasutamine, ülesannete vormistamine.</p> <p>Klassiruumiväline õpe: esinemine üritustel, konkurssidel</p> <p>Ettevõtluspädevus: kollektiivsed tööd, nende kavandamine ja läbiviimine</p>
<p>Õpitulemused:</p> <p>1. esitab peast luule- või proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;</p>	
<p>Teema</p> <p>Omalooming</p>	<p>Õpe ja koostöö</p>
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: koha- või ajaloolise muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovitusi või muud sellist. Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.</p>	<p>Lõiming:</p> <p>Eesti keel. Korrektses keeles kasutamine kirjalikus eneseväljenduses. Kirjeldava, jutustava ja arutleva teksti kirjutamine. Dramatiseering, tegelaskõne sõnastamine.</p> <p>Loodusained. Looduse kujutamine kirjandusteoses ja omaloomingulistest töedes. Keskkonnaprobleemide üle arutlemine ja neist kirjutamine.</p> <p>Kunstiained. Tekstide illustreerimine, oma tööde kujundamine. Matemaatika. Arvutusoskuse kasutamine dramatiseeringu, telemängu jm ettevalmistamisel.</p> <p>Digipädevus: Teabe hankimine internetist, veebipõhiste (ühis)töökeskkondade kasutamine, ülesannete vormistamine.</p> <p>Ettevõtluspädevus: Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, lahendamise ja arutamisega,</p>

nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega

Klassiruumiväline õpe: omaloomingu avaldamine almanahhis, üritustel, stendidel

Õpitulemused:

1. kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;
2. kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

KIRJANDUS klass 8

Teema Lugemine	Õpe ja koostöö
<p>Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<p>Lõiming:</p> <p>Eesti keel. Korrektnee keelekasutus, tegelaste keelekasutuse analüüs, teose stiil</p> <p>Võõrkeeled. Eri maade tõlgitud kirjandusteostega tutvumine, emakeele kõrval huvi äratamine teiste keelte vastu.</p> <p>Sotsiaalsed. Teose olustik, tegelastevahelised suhted, teoses kujutatud ajastu ja selle seotus tänapäevaga.</p> <p>Kunstiained. Raamatuillustratsioonide vaatlus</p> <p>Digipädevus: Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid</p> <p>Klassiruumiväline õpe: raamatukogutund</p>
<p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1. On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erivanrulist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);2. loeb eakohast erivanrulist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;3. tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega	
Teema Jutustamine	Õpe ja koostöö
<p>Loo jutustamine: jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.</p>	<p>Lõiming</p> <p>Eesti keel. Korrektnee keelekasutus, tegelaste keelekasutuse analüüs,</p> <p>Loodusained. Teose tegevuspaigad, looduse, inimese ja looduse suhete kujutamine teoses, arutlemine keskkonnaga seotud teemadel.</p> <p>Sotsiaalsed.. Teose tegevusaeg, sündmused, ajalooline taust.</p> <p>Digipädevus: info otsimine internetist,</p>

	<p>tekstitöötlus, veebipõhiste keskkondade kasutamine</p> <p>Ettevõtluspädevus: õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest</p>
<p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane</p> <p>1. jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.</p>	
<p>Teema</p> <p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p>	<p>Õpe ja koostöö</p>
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad</p> <p><i>Teose mõistmist toetavad tegevused</i></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.</p> <p>Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine.</p> <p>Kokkuvõtte kirjutamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine.</p> <p>Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine.</p> <p>Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärjelahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p><i>Teose/loo kui terviku mõistmine</i></p> <p>Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt.</p> <p>Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose</p>	<p>Lõiming</p> <p>Eesti keel. Teose keele vaatlus, kujundianalüüs. Korrektse keele kasutamine suulises ja kirjalikus eneseväljenduses.</p> <p>Sotsiaalsed. Arutlemine, oma ja teiste arvamusega arvestamine, töö rühmas. Ajastu ja selle probleemide ning kirjandusteose tegelastevaheliste suhete kujutamine teoses.</p> <p>Kunstiained.</p> <p>Etenduse ja filmi arvustus, dramatiseering.</p> <p>Digipädevus: teabe hankimine internetist, veebipõhiste (ühis)töökeskkondade kasutamine</p> <p>Ettevõtluspädevus: ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega.</p>

käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduse tüüptegelasi. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöo kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine. Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatute seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine. Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõttekorduste leidmine regilaulust. Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest. Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine. Luuleteksti tõlgendamine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine. Müüdi tunnused. Tänapäeva folkloor ehk poploor. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teema arendus, kulminatsioon, lõplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane. Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika tunnused. Romaani (erinevad liigid) ja novelli tunnused. Ulme- ja detektiivromaaani tunnused.

<p>Reisikirja olemus. Luule vorm: värss, stroof. Oodi, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Motiivi olemus. Tragöödia tunnused. Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering.</p>	
<p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane</p> <p><i>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; 2. kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; 3. kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle; 4. kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; 5. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; 6. leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; 7. otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; <p><i>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; 2. selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust; 3. mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; <p><i>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja dramaatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust 	
<p>Teema</p> <p>Esitamine</p>	<p>Õpe ja koostöö</p>
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?).</p>	<p>Lõiming</p>

<p>Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine. Luuleteksti esitamine peast. Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine. Kirjandusteost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.</p>	<p>Eesti keel. Korrektse keele kasutamine suulises eneseväljenduses. Õigehääldus.</p> <p>Sotsiaalne. Tegelase olemuse ja tegelastevaheliste suhete kujutamine. Ajastutruu tausta loomine.</p> <p>Kunstiained. Rollimängudeks vajaliku ruumi (lava, stuudio jt) kujundamine, kostüümide kavandamine. Muusikalise tausta kujundamine.</p> <p>Matemaatika. Arvutusoskuse kasutamine dramatiseeringu, telemängu jm ettevalmistamisel.</p> <p>Infotehnoloogia.</p> <p>Digipädevus: teabe hankimine internetist, veebipõhiste (ühis)töökeskkondade kasutamine, ülesannete vormistamine. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel</p> <p>Klassiruumiväline õpe: esinemine kaasõpilastele.</p> <p>Ettevõtlushpädevus: ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.</p>
<p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. esitab peast luule- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; 2. koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande; 	
<p>Teema</p> <p>Omalooming</p>	<p>Õpe ja koostöö</p>
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: ulme- või detektiivjutu, haiku või vabavärsilise</p>	<p>Lõiming</p> <p>Eesti keel. Korrektse keele kasutamine kirjalikus eneseväljenduses. Kirjeldava,</p>

<p>luuletuse, näidendi, proosa- või luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, tegelase seletuskirja, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti, mina-vormis loo, detailide abil laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, loo ühest ja samast sündmusest traagilises ja koomilises võtmes, kirja teose autorile, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, tsitaadi (moto) alusel kirjandi, või muud sellist. Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.</p>	<p>jutustava ja arutleva teksti kirjutamine. Dramatiseering, tegelaskõne sõnastamine.</p> <p>Loodusained. Looduse kujutamine omaloomingulistest töedes.</p> <p>Keskkonnaprobleemide üle arutlemine ja neist kirjutamine.</p> <p>Sotsiaalsed. Arutlemine, oma ja teiste arvamusega arvestamine, töö rühmas. Tegelase olemuse ja tegelastevaheliste suhete kujutamine. Ajastutruu tausta loomine.</p> <p>Kunstiained. Tekstide illustreerimine, oma tööde kujundamine.</p> <p>Digipädevus: õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.</p> <p>Klassiruumiväline õpe: omaloomingu avaldamine</p> <p>Ettevõtlikuspädevus: ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii tundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest</p>
<p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; 2. kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja. 	

KIRJANDUS klass 9

Teema Lugemine	Õpe ja koostöö
<p><i>Sisu lühitutvustus / alateemad</i> Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<p>Lõiming: Eesti keel autori ja tegelaste keelekasutuse analüüs, kunstiõpetus - Raamatuillustratsioonide vaatlus raamatu kujundus; fotoromaani koostamine, lugemispäeviku illustreerimine, Digipädevus: info otsimine internetist, tekstitöötlus, veebipõhiste keskkondade kasutamine, koostatud veebiülesannete kujundus. Klassiruumiväline õpe: raamatukogutund Ettevõtlushpädevus: ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.</p>
<p>Õpitulemused: Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1. On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);2. loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;3. tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;	
Teema Jutustamine	Õpe ja koostöö
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine,</p>	<p>Lõiming: Eesti keel Korrektn keelekasutus, tegelaste keelekasutuse analüüs, Sotsiaalsed. Teose olustik, tegelastevahelised suhted, teoses kujutatud ajastu ja selle seotus tänapäevaga.</p>

<p>jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi.</p> <p>Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisioon, internet) erinevate jutustamisviisidega.</p>	<p>probleemide kujutamine ja nende lahendamine teoses, klassikaaslastega rühmas suhtlemine.</p> <p>kunstiõpetusega - raamatuillustratsioonide vaatlus raamatu kujundus</p> <p>Digipädevus: Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide esitamisel.</p> <p>Ettevõtlushpädevus: Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.</p>
<p>Õpitulemused: Õpilane</p> <p>1. jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni;</p>	
<p>Teema Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p>	<p>Õpe ja koostöö</p>
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad</p> <p><i>Teose mõistmist toetavad tegevused</i></p> <p>Mõisted: idee (peamõte), kompositsioon, konflikt, miljöö, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tüüptegelane, tegevusaeg ja -koht.</p> <p>Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.</p> <p>Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Konspekti koostamine.</p> <p>Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine.</p>	<p>Lõiming:</p> <p>Eesti keel. Teose keele vaatlus, kujundianalüüs. Korrekse keele kasutamine suulisel ja kirjalikus eneseväljenduses. teose stiil, tegelaste keelekasutuse analüüs</p> <p>Loodusained. Teose tegevuspaigad, looduse, inimese ja looduse suhete kujutamine teoses, aru</p> <p>Sotsiaalained. Arutlemine, oma ja teiste arvamusega arvestamine, töö rühmas. Teose olustik, tegelastevahelised suhted, teoses kujutatud ajastu ja selle seotus tänapäevaga.</p> <p>Kunstiained. Rahvakunst. Tekstide illustreerimine, oma tööde kujundamine. Etenduse ja filmi arvustus, dramatiseering.</p>

Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärjelahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelasvahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelasstegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöo kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine. Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatute seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ja inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ja allteksti mõistmine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine. Luuleteksti tõlgendamine.

Digipädevus: teabe hankimine internetist, veebipõhiste (ühis)töökeskkondade kasutamine.

Eesti keel Korrektn keelekasutus. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Ettevõtlushpädevus: Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

<p>Mõisted: alltekst, ellips, epiteet, inversioon, isikustamine, koomika, metafoor, kordus, retooriline hüüatus, retooriline küsimus, stiil, sümbol, võrdlus Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. <u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u> Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, dramaatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli, miniatuuri tunnused. Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Arvustuse olemus</p>	
<p>Õpitulemused: <u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; 2. kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; 3. kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle; 4. kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; 5. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; 6. leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte; 7. otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; <p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; 2. mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; <p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. seletab oma sõnadega eepika, lüürika, dramaatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust; 	
<p>Teema Esitamine</p>	<p>Õpe ja koostöö</p>
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?).</p>	<p>Lõiming:</p>

<p>Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine. Teost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.</p>	<p>Eesti keel. Korrektse keele kasutamine suulises ja kirjalikus eneseväljenduses. Õigehääldus.</p> <p>Sotsiaalsed. Arutlemine, oma ja teiste arvamusega arvestamine, töö rühmas. Tegelase olemuse ja tegelastevaheliste suhete kujutamine.</p> <p>Loodusained. looduse isikustamine.</p> <p>Kunstiained.. Rollimängudeks vajaliku ruumi (lava, stuudio jt) kujundamine, kostüümide kavandamine. Muusikalise tausta kujundamine.</p> <p>Matemaatika. Arvutusoskuse kasutamine dramatiseeringu, telemängu jm ettevalmistamisel.</p> <p>Digipädevus: teabe hankimine internetist, veebipõhiste (ühis)töökeskkondade kasutamine, ülesannete vormistamine. Klassiruumiväline õpe : esinemine üritustel Ettevõtlikuspädevus: ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.</p>
<p>Õpitulemused:</p> <p>1. koostab ja esitab teost tutvustava ettekande, luuletuse, osaleb draamateose ja omaloomingu esitamisel</p>	
<p>Teema Omalooming</p>	<p>Õpe ja koostöö</p>
<p>Sisu lühitutvustus / alateemad Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: regilaulu, kujundirikka luuletuse või miniatuuri, tegelase iseloomustuse või CV, tegelaste juhtlused, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi või kirjandusteose arvustuse vms.</p>	<p>Lõiming: Eesti keel. Korrektse keele kasutamine suulises ja kirjalikus eneseväljenduses. Kirjeldava, jutustava ja arutleva teksti kirjutamine. Dramatiseering, tegelaskõne sõnastamine. Õigehääldus.</p> <p>Loodusained. Looduse kujutamine kirjandusteoses ja omaloomingulistest töedes. Keskkonnaprobleemide üle arutlemine ja neist kirjutamine. Looduslikud pühapaigad. Looduskirjeldus, looduse kujutamine folkloorsetes lugudes, looduse isikustamine.</p>

<p>Omaloomingulised tööd (nt lühiuurimused) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.</p>	<p>Sotsiaalne. Arutlemine, oma ja teiste arvamusega arvestamine, töö rühmas. Tegelase olemuse ja tegelastevaheliste suhete kujutamine. Ajastutruu tausta loomine.</p> <p>Kunstiained. Tekstide illustreerimine, oma tööde kujundamine. Rahvakunst. Fotoromaani koostamine, lugemispäeviku illustreerimine, lavakujunduse joonistamine, teose illustreerimine,</p> <p>Digipädevus: teabe hankimine internetist, veebipõhiste (ühis)töökeskondade kasutamine, ülesannete vormistamine. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.</p> <p>klassiruumiväline õpe: omaloomingu avaldamine</p> <p>Ettevõtlushpädevus: ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega loovtöös. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.</p>
<p>Õpitulemused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; 2. kirjutab kirjandusteose põhjal arutlus-elementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja 	